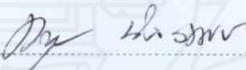

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนในจังหวัดสงขลา
ชื่อและนามสกุล นางสุนิตสา พรหมเดชะ
แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. พรชุลี นิลวิเศษ
2. รองศาสตราจารย์ ดร. สุนันท์ สีสังข์

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2558

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมจิต โยระคง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. พรชุลี นิลวิเศษ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุนันท์ สีสังข์)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนในจังหวัดสงขลา

ผู้วิจัย นางสุนิตา พรหมเดชะ รหัสนักศึกษา 2569002385

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. พรชุลย์ นิลวิเศษ (2) รองศาสตราจารย์ ดร. สุนันท์ สีสังข์

ปีการศึกษา 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ข้อมูลส่วนบุคคลทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน (2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน (3) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ สมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนในจังหวัดสงขลา 10 อำเภอ รวมทั้งสิ้น 662 คน กลุ่มตัวอย่างมาจากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ สมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนในจังหวัดสงขลาที่ได้รับการจัดชั้นอยู่ในระดับดีมาก ในอำเภอลี้หนคร จำนวนสมาชิก 42 คน และระดับดีในอำเภอสทิงพระ จำนวนสมาชิก 28 คน และในอำเภอรัตนบุรี จำนวนสมาชิก 80 คน รวมทั้งสิ้น 150 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และการจัดอันดับ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ (1) สมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 54.23 ปี จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4.40 คน ส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางสังคม แต่เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรและกลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เคยเข้าร่วมประชุมฝึกอบรม และมีแรงจูงใจในการเข้ามาเป็นสมาชิกในระดับมากที่สุดคือต้องการช่วยพัฒนาหมู่บ้านและชุมชน ส่วนใหญ่ครัวเรือนมีอาชีพเกษตรกรรม คือทำนาและสวนยางพารา แรงงานเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.77 คน ลักษณะการถือครองที่ดินเป็นของตนเอง ขนาดพื้นที่ทำนาตามโครงการศูนย์ข้าวชุมชนเฉลี่ย 4.95 ไร่ รายได้จากการประกอบอาชีพในครัวเรือนเฉลี่ย 63,744.67 บาท แหล่งเงินทุนทางการเกษตรส่วนใหญ่จะใช้เงินทุนของตนเอง และได้รับข้อมูลข่าวสารการเกษตรในระดับมากจากเกษตรกรอำเภอ (2) สมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระดับปานกลางในภาพรวมและการดำเนินงานอีก 3 ด้าน ได้แก่ การดำเนินกิจกรรม การรับผลประโยชน์ และการติดตามประเมินผล ยกเว้นการวางแผนพัฒนาซึ่งมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มในระดับมาก และมีส่วนร่วมในการได้รับผลกำไร/เงินปันผลในการร่วมรับผลประโยชน์ในระดับน้อย (3) สมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนมีปัญหาในการดำเนินงานระดับน้อยในภาพรวมและทุกประเด็น โดยเฉพาะงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐไม่เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรม และให้ข้อเสนอแนะในระดับมากกว่าเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

คำสำคัญ การมีส่วนร่วม ศูนย์ข้าวชุมชน จังหวัดสงขลา

Thesis title: Operational Participation of the Community Rice Center Members in Songkhla Province

Researcher: Mrs. Sunita Promdacha; **ID:** 2569002385;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr. Pornchulee Nilvises, Associate Professor; (2) Dr. Sunan Seesang, Associate Professor; **Academic year:** 2014

Abstract

The objectives of this research were to study: (1) personal social and economic state of members of community rice centers in Songkhla Province; (2) their participation in the operation of their community rice center; and (3) their problems and recommendations on the operation of their community rice center.

The population in this study was 662 members of the community rice centers in 10 districts of Songkhla Province. The 150 samples were selected by using specific random sampling methodology, these were 42 members of the community rice center in Singhanakhon District of Songkhla Province who were graded to be in very good range, plus 28 members in Sathing Phra District and 80 members in Rattaphum District of Songkhla Province who were graded to be in good range. Data was collected from the samples using interview form as the research tool. Data analysis was done by computer program. Statistics used were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, minimum value, maximum value, and ranking.

The findings of this study were as follows: (1) Most of the studied members of the community rice centers were female, with average age at 54.23 years. They were educated at lower primary level. The average number of their household members was 4.40 persons. Most of them had no social position. They were mostly a member of a farmer group and a client of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives. They used to participate in meetings and training courses. Their motivation, at the highest level, for applying to be a member of the center was their need for developing their village and community. The occupation of most of them was a farmer who had done rice farming and had raised Para rubber plantation. The average quantity of their household labor was 2.77 persons. The land used for doing rice farming was their own land. The average size of their area used for doing rice farming adhering to the community rice center project was 4.95 Rai. The average of their household income was 63,744.67 Baht. They mostly used their own capital in doing farming. And they had received agricultural information at high level from the government officer of agriculture in their district. (2) The studied members generally participated in the operation of their community rice center at medium level, and in 3 aspects were as follows: the activity operation, the profits receiving, and the follow-up and evaluation. Except in development planning, they participated at high level, and also in attending meetings in order to operate their group activities; and they participated at low level in gaining profit and dividend sharing in order to the profits receiving from their operation. And (3) the studied members generally had problems on their operation at low level in every issue, especially the budgets from the government which were insufficient for the operation of the center. They recommended at high level that the related officials should have pushed the members to participate in following up and evaluating the operation of their center.

Keywords: Participation, Community Rice Center, Songkhla Province.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาอย่างสูง จาครองศาสตราจารย์ ดร.พรชูลย์ นิลวิเศษ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีสงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ให้คำแนะนำตรวจแก้ไขข้อบกพร่องในการทำวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด ด้วยความเอาใจใส่ ปลุกฝังให้ผู้วิจัย รักการวิจัย และทำงานวิจัยมีคุณค่ายิ่ง รวมทั้งสนับสนุนให้กำลังใจและเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน จนทำให้ผู้วิจัยสามารถทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ และขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สมจิต โยธะคง ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและประทับใจในความกรุณาในครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง ตลอดจนอาจารย์และบุคลากรในสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ทุกท่าน จึงขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ นอกจากนี้ขอขอบคุณการสนับสนุนทุนในการทำวิจัยของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช

ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อหั่นเคงสง และคุณแม่วิรัตน์ แซ่อ้น ที่ได้ให้ชีวิต และร่างกายเป็นต้นกำเนิดแห่งการศึกษาในครั้งนี้ ขอขอบคุณนายพรพรม พรหมเดชะ ผู้เป็นสามี เด็กหญิงกมลชนก และเด็กหญิงปัญญญา พรหมเดชะ บุตรธิดา นางสาวกานต์พิชชาและนางสาวสุประวีณ์ สุขेमโอยฐ นางสาวมณฑนา ไชยชนะ ผู้เป็นพี่สาวที่สนับสนุนและให้กำลังใจเสมอมา ขอขอบพระคุณคณาจารย์และเจ้าหน้าที่สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช ที่ให้ความช่วยเหลือและคำชี้แนะเสมอมา ขอขอบพระคุณผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้น รวมไปถึงเพื่อนร่วมงานสำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา และสำนักงานเกษตรอำเภอที่เกี่ยวข้องทุกอำเภอที่ให้การชี้แนะพร้อมทั้งกำลังใจการศึกษาเพื่อเป็นการพัฒนาตนเองจนทำให้เกิดพลังในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผู้วิจัยขอมอบสิ่งที่เป็นประโยชน์จากการศึกษานี้ ให้กับผู้ที่สนใจศึกษาเพื่อนำไปประยุกต์และสร้างคุณค่าที่ดีของการวิจัยต่อไป

สุนิดา พรหมเดชะ

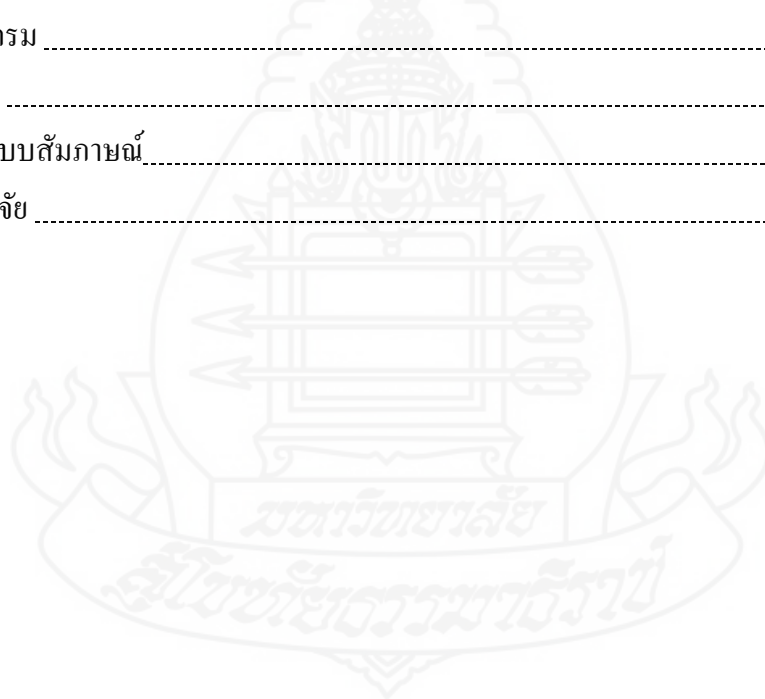
สิงหาคม 2558

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
สภาพทั่วไปและสภาพการเกษตรของจังหวัดสงขลา	6
โครงการศูนย์ข้าวชุมชน	10
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	22
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	28
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	31
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	31
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	32
การเก็บรวบรวมข้อมูล	34
การวิเคราะห์ข้อมูล	35

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	37
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน	37
ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน	52
ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนในจังหวัด สงขลา	59
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	68
สรุปการวิจัย	68
การอภิปรายผล	72
ข้อเสนอแนะ	76
บรรณานุกรม	79
ภาคผนวก	82
แบบสัมภาษณ์	83
ประวัติผู้วิจัย	94

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 พื้นที่ทั้งหมดและพื้นที่ทำการเกษตรจังหวัดสงขลา ปี 2557.....	9
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา.....	31
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน	38
ตารางที่ 4.2 ข้อมูลทางสังคมของสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน	39
ตารางที่ 4.3 แรงจูงใจในการเป็นสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน	42
ตารางที่ 4.4 แหล่งและระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตร ของสมาชิกศูนย์ชุมชน	43
ตารางที่ 4.5 ข้อมูลทางเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน	47
ตารางที่ 4.6 การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาของสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน	53
ตารางที่ 4.7 การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน	55
ตารางที่ 4.8 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน	56
ตารางที่ 4.9 การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลของสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน	57
ตารางที่ 4.10 สรุปการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน	58
ตารางที่ 4.11 ปัญหาในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน	59
ตารางที่ 4.12 ข้อเสนอแนะในการวางแผนพัฒนาของสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน	63
ตารางที่ 4.13 ข้อเสนอแนะในการดำเนินกิจกรรมของสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน	64
ตารางที่ 4.14 ข้อเสนอแนะในการรับผลประโยชน์ของสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน	65
ตารางที่ 4.15 ข้อเสนอแนะในการติดตามประเมินผลของสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน	67

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ภาพที่ 2.1 แผนที่จังหวัดสงขลา.....	7
ภาพที่ 2.2 การดำเนินงานกองทุนหมุนเวียนศูนย์ข้าวชุมชน.....	20

